

Škola 21. století:

nové způsoby školní práce, překonat setrvačnost myšlení, zaběhnuté stereotypy ...

Proměna se týká:

- vztahu vyučujících k žákům, k jejich činnosti při vyučování,
- kurikula – inovace obsahu
- sdílená odpovědnost – zodpovědnost za učení (učitelé, žáci i rodiče)
- větší svoboda v rozhodování, jak se "zmocnit" učebních obsahů,
- svoboda při volbě činnosti, spojená se zodpovědností, vede ke splnění vzdělávacích cílů
- rozvoj sociálních kompetencí: **kommunikace** - pravidelné společné debaty o problémech (rozhovor v kruhu), **spolupráce** - sdílení určitých úkolů, kooperace při řešení problémů.
- Flexibilita - přizpůsobování obsahů učiva i používaných metod práce
- Význam učiva - zdůraznění mimo školu.
- Sebeutváření - posilování sebevědomí, rozvoj vlastní osobnosti v potřeby znalostí, dovedností a kompetencí pro praxi, praktické využití.
- Služba ostatním - poskytování pomoci ostatním při výuce i procesu učení.
- Spokojenost - prožívání uspokojení a radosti nad vlastními výsledky i výsledky ostatních

"Otevřené vyučování" (OV) jako pedagogická koncepce

rozšířená v zahraničí především v oblasti primárního vzdělávání od 60.-70. let 20.století

(Offener Unterricht, Open classroom, Open education, Informal education)

Východiska:

1. Proměna dětství - dětství medializované, izolované, citově neutěšené, zeškolštěné, konzumní .. OV nabízí alternativy a kompenzace jako reakci na proměnu dětství.

2. Teorie učení (Piaget, Vygotskij, Bruner, Aebli, Siebert aj.) – učení je aktivní konstruktivní proces, který je řízen tím, kdo se učí.

OV - koncepce vyučování

Otevřenost vůči dětem, žákovi - otevřená kultura učení - vyučování se "otevívá" žákům

Reformní podněty se promítají ve změnách v metodách, formách, obsahu, organizace školní práce. Škola se otevírá nejen dítěti, ale také navenek – změna vztahu školy vůči okolnímu světu – úsilí změnit každodenní život školy a navázat užší vztah k místu, kde děti žijí. Smyslem otevřeného vyučování je rozvoj všech žáků bez rozdílu, utváření personálních a sociálních kompetencí, příprava na život v rychle se měnícím světě .

V centru - dítě – **pedagogická otevřenost k dítěti** :

- Otevřenost dovnitř – proměna vyučování
- Otevřenost navenek – otevřenost mimoškolnímu světu (městské čtvrti, vesnici) – získávání zkušenosti

Dimenze otevřenosti:

- obsahová – dítě získává samo zkušenosti ve světě, který je mu otevřen
- metodická – dítě se podílí na uspořádání a plánování vyučování
- organizační – nabídka různých organizačních forem učení ve škole i mimo školu

Učení přestává být procesem vštěpování znalostí a dovedností řízeným učitelem, stává se **procesem aktivního osvojování poznatků a vytváření potřebných kompetencí** v podnětném prostředí školní učebny, školy i jejího okolí..

Formy OV: projektové vyučování, volná práce, práce podle týdenního plánu, práce na stanovištích, bloková výuka, integrování předmětů, zařazování samostatných modulů apod.

Uspořádání místnosti pro otevřené vyučování

K základnímu vybavení třídy patří:

Skříňky nebo regály umožňující umístění pořadačů, odkládacích boxů, časopisů, didaktických her, magnetofonových a videokazet, pomůcek apod. (jako pomůcky se používají materiály nabízené různými firmami i pomůcky vlastnoručně vyrobené - např. různé kartotéky, přehledy příkladů aj.).

Regál, kde bude mít každý svou vlastní krabici na věci, které si může nechávat ve škole.

Místo na běžný spotřební materiál (lepidlo, pastelky, papíry aj.).

Třídní knihovna, kde jsou knihy využívané při vyučování i knihy, které si děti mohou půjčovat domů.

K dalšímu vybavení může patřit psací stroj, kazetový radiomagnetofon, diaprojektor, televizor a video, třídě musí být květiny, může tam počítač.

Své místo ve třídě mají i výstavky prací, různé pozoruhodnosti vztahující se k učivu apod. Ve být akvárium, terárium apod.

"Učební zóny" - například pro český jazyk, matematiku, učení o okolním světě, pro hudební výchovu apod. Dobře přístupné musí být zejména materiály pro volnou práci (kartotéky úkolů, pracovní listy v šanonech (pořadačích) nebo v odkládacích koších.

Zvláštní místo mají týdenní plány žáků, které se ukládají společně s vypracovanými pracovními listy, vypracovanými texty apod. (tzv. žákovská portfólia).

Místo na odpočinek -koberec a pohovka.

"Únikový prostor", místem k relaxaci - společné čtení nebo povídání, rozhovory, plánování učiva apod.

Stěny třídy - k vyvěšování plakátů, různá pravidla (pravopisná, přehledy početních operací aj.), výsledky práce apod.

výstavky prací, pozoruhodnosti vztahující se k učivu apod. květiny, akvárium...

Jak učebnu přizpůsobit pro otevřené vyučování?

Uspořádání stolků - podpora vzájemné komunikace a spolupráce. Stolky (4 místa nebo 6 míst). možnost vytvořit prostor například pro individuální činnost či různé formy skupinové činnosti. Mezi pracovní formy patří práce v kruhu, práce svobodná, týdenní plán.

Pravidla pro otevřené vyučování

Při otevřeném vyučování vyžadují některé činnosti kromě obecných pravidel ještě speciální pravidla pro tu kterou činnost. Je samozřejmé, že i tato pravidla předem společně prodiskutujeme se žáky, aby jim všichni dobře porozuměli a ztotožnili se s nimi. Při volné práci se musí každý naučit pracovat sám a samostatně. K tomu musí stanovená pravidla směřovat.

Příklady pravidel pro volnou práci:

1. Každou úlohu si pečlivě přečteme, abychom jí porozuměli.	1. Dříve, než začneš novou práci, musíš dokončit předchozí práci.
2. Pomáháme si navzájem.	2. Pracuj pečlivě.
3. Rozdělujeme si čas na splnění úloh.	3. Po třídě můžeš chodit jen tehdy, když k tomu máš důvod.
4. V prostoru třídy se pohybujeme tiše a pomalu.	4. Neruš ostatní při jejich práci.
5. Mluvíme jen tak hlasitě, abychom nikoho nerušili.	5. Pracuj samostatně, o pomoc požádej jen když je to nutné.
6. Každá započatá práce musí být dokončena.	6. Nevolej na nikoho ve třídě.
7. Materiál dáváme zpět na jeho místo.	

Je třeba umožnit otevřené - volné formy práce podněcující dětskou činnost, samostatnost a vzájemnou kooperaci.

Proto nelze například požadovat, aby žáci klidně seděli na místě, když si musí pro své úkoly sami chodit do kartotéky. Také požadavek na žákovskou kooperaci je zcela v rozporu s tím, co žádá tradiční škola (nenapovídat).

Při otevřeném vyučování není ve třídě chaos, vše má svůj řád.

Obecné principy chování doplňují pravidla pro jednotlivé činnosti, zejména pro volnou práci.

Rozvrh činností

Příklad týdenního rozvrhu činností

12 základních činností: Kruh, český jazyk a literatura (kurs), matematika (kurs), náš svět (integrováná výuka), volná práce, výtvarná výchova, hudební výchova, tělesná výchova, pracovní společenství, plánování práce, přesnídávka, přestávka. Některé z plánovaných činností mohou být pojaty jako tradiční výuka (kursy českého jazyka a matematiky, tělesná, výtvarná a hudební výchova).

Volná práce zahrnuje všechny oblasti učiva - žáci pracují podle týdenního plánu. Pracovní společenství je vyučovací blok zaměřený na různé praktické pracovní činnosti (pěstitelské práce, práce v dílně), v této době se také realizují různé projekty, připravují se společné akce apod.

Přestávka odděluje dva bloky dopoledního programu a slouží k celkové relaxaci a různým pohybovým aktivitám. Další krátké přestávky mohou oddělit jednotlivé činnosti.

Přesnídávka je chápána jako zvláštní činnost, podle zásad zdravé výživy není vhodné ji spojovat s jinými činnostmi. Na přípravě se mohou podílet rodiče, během přesnídávky je možné dětem předčítat (služby se střídají).

Pracovní společenství je vyučovací blok zaměřený na různé praktické pracovní činnosti (pěstitelské práce, práce v dílně), v této době se také realizují různé projekty, připravují se společné akce apod.

Přestávka odděluje dva bloky dopoledního programu a slouží k celkové relaxaci a různým pohybovým aktivitám. Další krátké přestávky mohou oddělit jednotlivé činnosti.

Přesnídávka je chápána jako zvláštní činnost, podle zásad zdravé výživy není vhodné ji spojovat s jinými činnostmi. Na přípravě se mohou podílet rodiče, během přesnídávky je možné dětem předčítat (služby se střídají).

Volná práce

Jedním ze základních znaků otevřeného vyučování je poskytnutí podstatně větší míry svobody žákům. Ti přebírají mnohem více odpovědnosti za plánování vlastního učení i za učení samotné, než je ve školách zatím obvyklé.

Při volné práci mohou žáci sami rozhodovat o cílech, obsahu a průběhu svých učebních aktivit. sami volí i sociální formu, tzn., že se rozhodují pracovat samostatně, ve dvojici (partnerská práce) nebo ve skupině. svoboda umožňuje vychovávat žáky k samostatnému a odpovědnému jednání. Tím se rozvíjí schopnost být samostatně aktivní (schopnost samočinnosti, činnorodosti). Dále se rozšiřují možnosti výchovy ke správné komunikaci (komunikační učení) a ke spolupráci (sociální učení). Současně jsou plněny všechny další učební cíle, které jsou ve škole obvyklé.

Činnost žáka:

Celý prostor třídy stává učebním prostorem, využívána i chodba a další prostory školy.

Volná práce následuje po probrání určitého úseku látky. Její funkcí však není pouhé procvičování, upevnění a opakování učiva. Při otevřeném vyučování není žákovo učení pojato jen jako sled přesně naprogramovaných kroků řízených učitelem, kdy se například v určité chvíli žák seznámí s nějakým pojmem, naučí se nějakou operaci a pak odděleně následuje další fáze - procvičování a upevňování učiva. Učení je komplexní nepřetržitý proces a volná práce jako organizační forma a metoda umožňuje, aby se žáci učili nepřetržitě a tak říkajíc "sobě přiměřeným způsobem". Tento přístup umožňuje zohlednit individuální rozdíly mezi žáky, potřeby žáků a vyjít vstříc právě těmto individuálním odlišnostem.

Pro volnou práci jsou důležité pomůcky - například kartotéka s různými úkoly.

Organizace při volné práci: Žáci si samostatně zvolí své úkoly a pracují na nich. K tomu jim musí vyučující připravit určitou nabídku úkolů. Výběr úkolů může být usměrněn týdenním plánem. Každý úkol musí být jednoznačný a dostatečně srozumitelný. Děti si samozřejmě mohou zadání úkolu ujasnit mezi sebou nebo se obrátit na učitelku (učitele). Pro plnění úkolů mohou být vydány další pokyny (jak pracovat, s kým pracovat, kde pracovat, jak kontrolovat výsledky apod.). Většina úkolů se plní s využitím učebních materiálů, které jsou pro jednotlivé oblasti učiva ve třídě k dispozici.

Činnost učitele:

stanovení rámce, který této činnosti dává vyučující. Volná práce tedy vůbec nesnižuje význam učitele, Učitel má při otevřeném vyučování poněkud odlišné úkoly, než je obvyklé v tradiční škole. Kontroluje (spíš jakoby "z povzdálí") práci jednotlivých žáků. Jeho pohyb po třídě je schematicky znázorněn na obrázku. Role učitele spočívá v promyšleném zadání úkolů a následné kontrole, jak žáci zadané úkoly ve vymezeném čase plní.

Týdenní plán

Novinkou je týdenní plán práce (TP) pro každého žáka. Jedná se o seznam úkolů, které žák plní během týdne

Každý žák zvolí vlastní tempo práce a vybírá si úkoly z předložené nabídky podle zájmu, volí si do určité míry postup zpracování úkolů.

Promyšlené zpracování týdenních plánů a dodržování stanovených pravidel vnese do činnosti žáků systém, který nakonec přispívá k lepším učebním výsledkům.

Formulář TP

list A4 rozdělený do několika oddílů, které obsahují důležité pokyny a informace pro samostatnou práci. V záhlaví týdenního plánu je jméno žáka a termín, v němž se podle tohoto plánu pracuje. Formulace pokynů musí být stručná, srozumitelná, jednoznačná a výstižná. Pro zjednodušení je možné používat různé zkratky nebo symboly.

Základní nabídka úkolů

Týdenní plán je nejprve rozdělen podle předmětů - okruhů učiva. Pro každý okruh učiva jsou v plánu vypsány konkrétní úkoly, které je třeba splnit. Tyto úkoly musí každý plnit přednostně, jedná se o úkoly povinné. Není však nutné postupovat podle toho, jak jsou úkoly na TP napsané. Úkoly podle jednotlivých oblastí si vybírá individuálně každý sám. Protože se jedná o úkoly povinné pro všechny, musí být zvoleny tak, aby je mohl každý žák skutečně splnit. Po splnění těchto základních úkolů je možné přistoupit k následujícím úkolům TP.

Další nabídka úkolů

V další části obsahuje týdenní plán skupinu tzv. nabídkových - volitelných úkolů. Tyto úkoly nabízejí práci dětem, které již splnily všechny povinné úkoly. Z toho je zřejmé, že práce podle týdenního plánu odstraňuje jeden závažný nedostatek tradičních vyučovacích metod. Pro žáky s rychlejším pracovním tempem je vždy připraven dostatek úkolů, takže se nikdy nemůže stát, že by někdo neměl co na práci.

Podmínkou zahájení práce na nabídkových úkolech je splnění úkolů povinných.

V praxi se osvědčilo mít v záloze ještě další úkoly, tzv. dodatkové úkoly. Ty jsou určeny pro žáky s rychlým pracovním tempem. K řešení některého dodatkového úkolu však může učitelka vyzvat ve druhé polovině týdne každého - zážitek úspěchu silně motivuje k dalšímu učení a takový zážitek má žák, který vyřeší úkol běžně určený pro schopnější žáky.

Domácí úkol

Zvládnutí každého okruhu učiva vyžaduje dostatečné procvičování. Proto se zadávají i domácí úkoly. Je dobře, když děti berou domácí práci jako samozřejmost. Rozsah úkolu musí být přiměřený a nesmíme zapomínat, že domácí úkol je prací pro žáka, nikoli pro rodiče. Zadání domácího úkolu může být uvedeno ve zvláštním oddílu týdenního plánu. Způsob práce s týdenním plánem se tak přenáší i domů, což jistě přispěje k větší zainteresovanosti rodičů na netradičních metodách. Kam si děti úkol zaznamenají a jak se jeho splnění ověří je záležitost vyučujícího.

Jak je patrné z ukázek, lze v týdenním plánu formulovat rozmanité úkoly nejrůznějším způsobem. Učitelkám a učitelům se tak nabízí široké pole pro uplatnění vlastní tvořivosti. Zpracovat pro žáky týdenní plán není obtížné pro toho kdo ví, čemu chce děti učit a má pro ně zásobu úkolů. Při používání týdenního plánu je možné ušetřit hodně času při procvičování a upevňování učiva. Kdo se rozhodne "svěřit dětem učení do jejich rukou" osvobodí se od řady činností, které jsou v učitelské profesi jinak velmi vyčerpávající.

Příprava TP

Týdenní plán připravuje učitelka (učitel). Nejjednodušší a nejobvyklejší je připravit pro všechny žáky jeden plán a zhotovit každému jednu kopii. Je samozřejmě možné připravovat pro některé jednotlivce plány odlišné. Individuální přístup se projeví ve formulaci volitelných úkolů. Je také možné udělat určité úpravy v plánu hned při jeho předávání dětem - například se zohlední, když žák přichází do školy po delší nemoci apod.

Na přípravě týdenního plánu se mohou později podílet i sami žáci a připravovat si tak úkoly přímo pro sebe. V tomto případě úkoly, které si pro sebe žáci stanoví, kontroluje a připomínkuje vyučující.

Formulace úkolů

Pro formulaci úkolů máme několik možností:

1. Úkol je v TP přímo zformulován - například: Napiš tvrdé souhlásky. Napiš názvy 10 velkých měst ČR. Vyhledej a zapiš jména řek, která jsou pravými přítoky Labe.
2. Úkoly odkazují na učebnici, pracovní sešit - např.: Vypracuj cvičení č. 2a na str. 27 v učebnici matematiky.
3. Úkoly odkazují na jiné materiály, které jsou ve třídě k dispozici (kartotéka úkolů, pracovní listy) - např.: V kartotéce M vyřeš úkoly č. 36 až 42. Zpracuj pracovní list vlastivědy pro tento týden.
4. Nabízí se celá řada dalších možností, každý učitel má vzhledem ke svým pedagogickým zkušenostem v zadávání úkolů určité zvyklosti. Je možné zadávat úkoly směřující ke zhotovení určitého výrobku, k určité činnosti, v týdenním plánu mohou být i úkoly dlouhodobější, ke kterým se žák opakovaně vrací, například práce na třídním projektu apod.

Předání TP žákům

K rozdáání týdenních plánů je vhodné zvolit vždy stejnou dobu v pondělí, kdy si všichni sednou do kruhu a o zadaných úkolech diskutují. Předávání TP je třeba věnovat velkou pozornost a na prodiskutování stanovených úkolů žáky plně zainteresovat, aby tyto úkoly přijali za své a se zájmem se jim věnovali.

Žákům rozdáme týdenní plány a vyzveme je, aby si doplnili do záhlaví listu své jméno. Každý žák si týdenní plán uloží do svých desek, které jsou k tomu určené.

Práce podle TP

Týdenní plán je programem pro volnou práci. To znamená, že jakmile je v denním programu vymezen čas pro volnou práci, žáci si vezmou své desky s týdenními plány a začnou samostatně podle zadaných pokynů pracovat.

Je důležité, že si každý může zvolit pořadí úkolů. Platí pouze zásada, že nejprve se plní úkoly povinné. Rovněž platí, že každý započatý úkol má být nejprve dokončen, než se přistoupí k úkolu jinému. Svoboda volby umožňuje, aby každý pracoval svým tempem. A podle své úvahy práci přerušil. K jednotlivým úkolům se žák může později vracet.

Při práci žáků podle týdenního plánu spočívá učitelova funkce v tom, že si udržuje celkový přehled o činnosti dětí a podle potřeby usměrňuje práci jednotlivců. Zejména při zavádění otevřeného vyučování je tato pomoc velmi důležitá. Některé děti si totiž nedovedou rozvrhnout čas, mají tendenci přecházet od jednoho úkolu ke druhému. Práci dětí je také třeba průběžně oceňovat.

Někdy si okolnosti vynutí volnou práci přerušit. Pak nastává chvíle, kdy je možné dát pokyny všem, připomenout zásady volné práce, některé děti pochválit, jiné povzbudit apod. Přerušovat volnou práci podle týdenního plánu je však třeba co nejméně.

Po uplynutí doby vymezené pro volnou práci uloží každý desky s týdenními plány na určené místo k dalšímu použití. Do těchto desek je také možno ukládat listy s vypracovanými úkoly, vyplněné pracovní listy apod. Tak si každý žák vytváří "portfólio splněných úkolů".

Často se stává, že děti chtějí své úkoly plnit i mimo čas vyhrazený pro volnou práci, například hned ráno po příchodu do školy. Není důvod jim v tom bránit. Jak je patrné z příkladů, týdenní plány obsahují vždy dostatek úkolů, aby se nikdo ve třídě nenudil.

Tento způsob práce klade na vyučujícího sice náročný, ale jinak velice zajímavý úkol - začlenit probírané učivo do týdenních plánů a dát tak dětem dostatek podnětů k samostatné práci a samostatnému učení.

Jakým způsobem žáci úkoly plní, jak zapisují řešení úkolů

Je možné použít několik různých způsobů.

1. Řešení se zapíše přímo na formulář týdenního plánu.
2. Řešení se zapisuje do školního sešitu.
3. Řešení se zapisuje do pracovního listu, který je na jedno použití
4. Dále se nabízí celá řada dalších možností - řešení se píše na zvláštní listy, na fólii, úkolem je zhotovení výrobku apod.

Jak se kontroluje správnost řešení

Pro úspěšné učení je velmi důležité, aby zpětná vazba týkající se správnosti řešení každého úkolu přicházela co možná nejdříve. V tradiční škole je úkolem kontroly výsledků žákovy činnosti pověřen učitel. Tato činnost je však velice časově náročná a ne vždy se podaří dát žákovi informaci o správnosti řešení úkolu včas. Proto se při otevřeném vyučování ve větší

míře používají další způsoby kontroly.

1. Samokontrola. Žák si sám porovnává výsledky se správným řešením. Pro tento účel musí být správná řešení snadno dostupná (k dispozici kartotéka správných řešení). K samokontrolě lze přistoupit až po úplném dokončení daného úkolu. Zkušenosti ukazují, že obavy z podvádění jsou neopodstatněné

2. Kontrola spolužákem. Není vhodné se navzájem příliš rušit při práci.

3. Kontrola učitelem. V TP jsou vyznačeny úkoly, které učitel chce zkontrolovat. Kontroluje průběžně, nejde o pouhé vyhledávání chyb a jejich registraci pro potřeby hodnocení. Chyba je pro učitele i žáka signál, na co je třeba se znovu soustředit.

Způsob, jak má být úkol překontrolován (samokontrola, kontrola spolužákem, kontrola učitelem), se uvede v příslušné kolonce TP. Pokud je úkol zkontrolován, považuje se za splněný (vyznačí se v TP).

Spolupráce žáků při plnění úkolů

Děti se mohou učit od sebe navzájem. Při společném řešení problémů se učí sociálním dovednostem. Úkoly týdenního plánu jsou většinou formulovány pro samostatnou práci. Další úkoly mohou být formulovány tak, že vybízejí k vzájemné spolupráci dvou žáků, tedy k partnerské práci: Společně s kamarádem - kamarádkou vyřeš příklady...

Při volné práci podle týdenního plánu platí pro žáky obecná zásada: Nevím-li si s nějakou věcí rady, obrátím se nejprve na spolužáka. Řadu problémů si tak mohou děti vyřešit navzájem samy a vyučující má více času na problémy, které skutečně vyžadují jeho zásah.

Závěrečná kontrola TP, zhodnocení učitelem

V závěru týdne žáci stručně zhodnotí, co se jim podařilo více, co méně a mohou mít jakékoli připomínky k průběhu volné práce. Pro vyučujícího to je důležitá zpětná vazba. Napíše krátký komentář k průběhu plnění úkolů.

Týdenní plány zůstávají založené v deskách žáka na vyhrazeném místě.

Hodnocení při otevřeném vyučování

Způsoby hodnocení při otevřeném vyučování

Změna tradičního postupu výuky - jeho "otevření" přináší i potřebu změnit zažitě (tradiční) způsoby hodnocení. Nesměřuje k získání co největšího počtu dobrých známek. Zážitek úspěšného splnění určitého úkolu, pocit z dobře vykonané práce, z úspěšného učení. Znalosti dětí se prověřují průběžně (současně je možné okamžitě opravit chybu). Písemné práce, diktáty, prověrky testy aj. mají spíše charakter diagnostické činnosti. Namísto hodnocení známkou s používá **hodnocení na škále splnil - nesplnil**.

Je možné, aby si splnění úkolu poznamenal každý sám. Některé úkoly si mohou kontrolovat žáci **navzájem**. Kontrolu splnění určitých úkolů si vyhradí **vyučující**. Z obrázku je zřejmé, jak může vypadat evidence splněných úkolů přímo v týdenním plánu. Po splnění úkolu se čtvereček označí (X).

Vysvědčení

Pro otevřené vyučování je mnohem vhodnější než tradiční klasifikace využívání širšího slovního hodnocení, při němž se dosažená úroveň znalostí, dovedností a vlastností a celkový průběh učení v daném časovém období stručně popíše. Vysvědčení má tak charakter *zprávy o učebním vývoji žáka*. Tuto zprávu projednává vyučující společně s rodiči a dítětem.

Sebehodnocení

Žáci jsou nuceni více přemýšlet o učivu, o svém vlastním úsilí se ho zmocnit, o svých možnostech splnění zadaných úkolů a postupného rozvoje. Větší zainteresování na svém učení vede i k dosažení lepších výsledků.

Příkladem je sešit pro sebehodnocení žáka, kde si každý zapisuje hlavní činnosti v jednotlivých oblastech učiva v příslušném měsíci a zároveň si poznamenává, jak úkoly zvládl. Pro každého je důležité si uvědomit, **co umí dobře, co může ještě zlepšit, co pro to může sám udělat, co nového by se chtěl ještě naučit apod.**

O sebehodnocení s dětmi hovoří vyučující **i rodiče** a tak podporují jejich učební i osobní rozvoj.

Spolupráce s rodiči

Úzká spolupráce s rodiči je významným předpokladem i znakem otevřeného vyučování.

Je třeba rodiče získat pro otevřené vyučování, vysvětlit jeho podstatu, zejména metod volné práce.

Druhá fáze zainteresování rodičů spočívá v navázání takového kontaktu, který umožní bez zábran spolupracovat při vyučování. Rodiče (prarodiče) mají možnost přijít do třídy a zúčastnit se výuky. V čase volné práce, kdy děti samostatně pracují, nepůsobí toto „otevření dveří školy“ žádný problém - děti si na další účastníky vyučování rychle zvyknou a pak již nikdo nemůže působit ve třídě rušivě.

Návštěvník - například maminka některého žáka nebo žákyně - se časem změní z pouhého pozorovatele ve spolupracovníka vyučujícího. Rodiče mohou některým dětem pomáhat při práci, věnovat se s nimi určitému problému apod. Rodiče mohou **pomáhat také při přesnídávce**, mohou se zapojit do **přípravy některé pomůcky, do práce na projektu**. Třídní schůzka se stává přátelským setkáním, které podporuje spoluzodpovědnost všech na výchově a vzdělávání dětí.

Studijní literatura:

BADEGRUBER, B. Otevřené vyučování v 28 krocích. Praha : Portál, 1997.

KALHOUS, Z., OBST, O. a kol. *Školní didaktika*. Praha : Portál, 2002.

SKALKOVÁ, J. *Za novou kvalitou vyučování*. Brno : Paido, 1995.

VÁCLAVÍK, V. [www stránky : "Otevrene-vyucovani.cz"](http://www.otevrene-vyucovani.cz) (hlavní východisko pro zpracování předkládaných tezí)
